

Шавлова Л.В.

*вчитель вищої кваліфікаційної категорії,
учитель української мови та літератури
ОЗО «Доброславський ліцей» Доброславської селищної ради
Одеського району Одеської області*

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

***Анотація.** У статті висвітлено викладання української мови та літератури з акцентом на розвиток креативності учнів. Проаналізовано вплив інноваційних науково-дослідницьких та практичних методів на формування креативних здібностей у молодого покоління. Запропоновано конкретні підходи та техніки, включаючи використання рольових ігор, дискусій, проєктів та критичного мислення в процесі навчання. Підкреслено важливість активного залучення учнів до навчального процесу та стимулювання їхньої ініціативи та самостійності. Акцентовано на аналізі літературних творів Т. Шевченка та створенню власних текстів, що сприяє розвитку образного мислення та емоційного відгуку. Зосереджено увагу на ролі вчителя як наставника та мотиватора, що має заохочувати до творчості, критичного аналізу та самостійності в мисленні, надаючи індивідуальний підхід до кожного учня. Стаття висвітлює необхідність інтеграції сучасних освітніх технік у традиційне навчання, щоб сформувати знання та навички, необхідні для сучасного світу.*

***Ключові слова:** виховання креативності, інтелектуальний розвиток, інтерактивні ігри, креативність, роль вчителя, творчі завдання, уроки української мови та літератури.*

***Shavlova Lyudmyla. Formation of creative personality through modern Ukrainian language and literature lessons.** The article develops the concept of teaching Ukrainian language and literature with a focus on developing students' creativity. The author thoroughly analyzes how innovative teaching methods contribute to the formation of creative abilities in the younger generation. Literary and creative abilities are the ability to think in artistic categories; the ability to concretize and generalize images,*

understanding the metaphorical nature of language, associations; a deep understanding of various artistic structures, inventions, and conventional forms of art. The level of student development depends on individual characteristics, the external environment, and effective organization of their activities in the field of cognition and creativity. As a result of theoretical analysis, it can be stated that creative educational tasks are various in content, form, and volume types of independent work in the educational process. These tasks are performed under the supervision of a teacher and involve the application of students' knowledge and skills in new or atypical circumstances. Specific approaches and techniques are proposed, including the use of role-playing games, discussions, and critical thinking in the learning process. The importance of actively involving students in the educational process and stimulating their initiative and independence is emphasized. Special attention is paid to the analysis of literary works and the creation of own texts, which contributes to the development of imaginative thinking and emotional response. The article highlights the role of the teacher as a mentor and motivator, encouraging creativity, critical analysis, and independence in thinking, providing an individual approach to each student. The article highlights the need to integrate modern educational techniques into traditional learning to cultivate the knowledge and skills necessary for the modern world. To achieve greater efficiency in using this system, it is important to include methods of heuristic discussions, analytical reading, and research tasks. It is important to combine various methods and approaches in the educational process. Systematization and critical review of scientific research allow stating that creative abilities are considered a synthesis of characteristics and individual features of a person, which determine the nature of her activity, manifest in it, and contribute to achieving positive results.

Key words: *fostering creativity, intellectual development, interactive games, creativity, teacher's role, creative tasks, Ukrainian language and literature.*

Актуальність дослідження. Формування креативної особистості через сучасний урок української мови та літератури є важливим аспектом розвитку учнів. У цьому контексті заняття української мови та літератури сприяють покращенню мистецтва слова, національної культури,

становлять багатий матеріал для всебічного розвитку інтелектуальних, моральних, естетичних та креативних якостей учнів.

На сучасних уроках української мови та літератури важливо навчати учнів умінню альтернативно мислити, бачити кілька варіантів розв'язання завдань та надихати на творчу діяльність. Вчителю доречно збагачувати інтелектуальну, моральну, емоційно-вольову та естетичну сфери діяльності та мислення учнів, що сприяє формуванню їх творчих здібностей.

Проблема розвитку креативної особистості становить важливий аспект сучасної педагогічної та психологічної науки, її вивчення ще не завершено у психології та педагогіці. Зацікавленість цим аспектом привертає увагу дослідників протягом багатьох років. Розвивальне навчання досліджено та рекомендовано як базова частина творчості дитини, зокрема, завдання із стимулюванням уяви є важливим елементом розвитку (Л. С. Виготський, П. П. Блонський); дидактичні ігри впливають на творче мислення (Н. О. Менчинська), зміцнення емоційної сфери – запорука розвивального навчання (педагоги В. В. Давидов, Л. В. Занков, психологи Г. С. Костюк, Г. О. Люблінська). Питання формування мовно-творчої особистості розглянуте в працях С. Єрмоленко, Л. Мацько, аспект компетентнісного навчання висвітлили М. С. Вашуленко, І. П. Гудзик та ін. На уроках української літератури креативні вміння розвиваються: 1) шляхом створення «творчої лабораторії мислення, розвитку мови і мовлення» (К. І. Приходченко, С. П. Привалова), 2) використання сучасних технологій розвивального навчання з метою формування творчої особистості (О.Г. Куцінко); 3) інтеграції творів мистецтва живопису, музики, що створює естетичну атмосферу для креативного мислення (Н. В. Ковтун). Попри значну кількість наукових робіт, що проводились у цьому напрямку, досі не вдалося вичерпно визначити можливості та шляхи розвитку креативності, а також детально дослідити особливості прояву продуктивного мислення на різних вікових етапах. Потребує вивчення роль навчальних дій у формуванні творчого інтелекту школярів.

Мета статті полягає у виявленні методів формування креативної компетентності в учнів, що включає здатність розв'язувати навчальні завдання творчо, робити самостійний вибір, створювати оригінальний та новаторський продукт. Вчитель має завдання збагачувати практичний та

теоретичний досвід дитини, сприяти її самовизначенню та розвитку творчої ініціативи. Важливо підтримувати учнів у прояві їхньої самостійності, допитливості, сміливості та гнучкості у діях, спонукати їх до дослідження та експериментів.

Завдання статті: проаналізувати педагогічні та психологічні основи розвитку творчих здібностей учнів, дослідити сучасні методи викладання української літератури; застосувати практичний досвід інноваційних методів вчителів; розробити рекомендації для вчителів української мови та літератури з метою створення концепції формування творчої особистості в процесі вивчення української мови та літератури (на матеріалі творів Т. Г. Шевченка).

Виклад основного матеріалу.

Педагогічні та психологічні аспекти розвитку креативності.

Завдання вчителя – сформувати в учнів здатність мислити креативно, вирішувати навчальні задачі творчо, бажання діяти не стандартним шляхом, а оригінально та вбачати новизну у розв'язанні навчальних завдань. Креативне навчання відображає процес співпраці між вчителем та учнем, де освітній процес інтегрується з реальним життям та розв'язанням творчих завдань. Особистість розвивається лише тоді, коли вчитель передає їй ініціативу, підтримує у творчих починаннях та бажанню самовизначатися, спонукає до експериментів. Розвиток креативного мислення учнів визначається їхніми інтелектуальними здібностями та можливостями, які вони мають з народження, однак важливо навчити їх мислити індивідуально та нестандартно [6, с. 245].

Важливість формування в учнів здатності до оригінального розв'язання навчальних задач безпосередньо відображає погляди психологів на креативність як здатність до творчості та нестандартності у виявленні творчого потенціалу. Із цією метою варто визначити дефініцію поняття «креативність». Термін «креативність» походить від англійського слова «creativity» та вказує на рівень творчої обдарованості, здатність до творчості, що є стійкою характеристикою особистості. Креативність розглядається американським психологом Дж. Гілфордом як нестандартність у виявленні творчого потенціалу та можливість виразити його, здатність створювати, творити та вносити щось нове у світ [7, с. 444-454]. Під новим маємо на увазі унікальний твір, висловлення особистої думки у нестандартній ситуації, поступове формування

власного світогляду для конкретної особистості, що дозволить їй мислити ширше та охоплювати бачення декількох аспектів щодо однієї й тієї ж навчальної ситуації.

Готовність учнів до пошуку нового, невідомого, бажання діяти та висока адаптивність знаходять підтвердження у різних педагогічних підходах. Розвивальне навчання (В. В. Давидов, Д. Б. Ельконін), творча самореалізація особистості (І. П. Волков), проектна (Дж. Дьюї) та інтерактивна (О. І. Пометун) методики навчання сприяють розвитку учнівської активності та творчого потенціалу.

Останнім часом поряд із терміном «творчі здібності» все частіше зустрічаємо поняття «креативність». Українська мова не має прямого еквівалента цьому слову, найближчим синонімом креативності є «творчість». Цей термін набув широкого вживання в вітчизняній психології та майже повністю замінив вираз «творчі здібності», що існував раніше. Фактично, хоча поняття «креативність» і «творчість» дуже близькі за змістом, вони мають свої відтінки у значенні. Основою творчого процесу є натхнення автора та його здібності. Іншими словами, творчість не може існувати без натхнення. З іншого боку, креативність базується на прагматизмі, або ж націленості на доцільність та корисність вихідного продукту.

16 гіпотетичних інтелектуальних здібностей, які характеризують креативність, виокремив Дж. Гілфорд. Основні з них: швидкість (кількість ідей, які виникають за деякий час); гнучкість (здатність швидко переключатися з однієї ідеї на іншу); оригінальність мислення (здатність генерувати ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих); допитливість (підвищена чутливість до проблем, які не викликають інтересу у інших); іррелевантність (логічна незалежність реакцій від стимулів). Формування цих здібностей сприятиме створенню умов для комплексного розвитку особистості, де кожен учень матиме можливість не лише розкрити свій творчий потенціал, а й навчитися адаптуватися до швидкозмінних умов сучасного світу, ефективно вирішувати проблеми та впроваджувати інноваційні ідеї. Залучення учнів до активного процесу навчання, де вони є не тільки споживачами знань, а й їх творцями, дозволить їм розвивати навички критичного мислення, самостійності та відповідальності за власне навчання та творчі досягнення.

Психолого-педагогічні умови розвитку творчої особистості школярів у процесі мовленнєвої діяльності виокремлює Д. Д. Романовська [5, с. 14]:

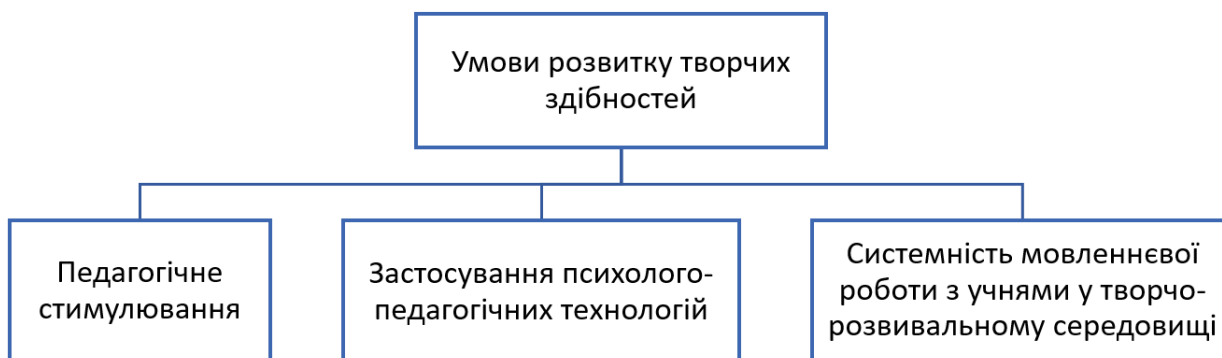

Рис. 1. Психолого-педагогічні умови розвитку творчої особистості школярів

Детальний аналіз творчості й креативності подано в дисертації Л. А. Назаренко. На думку вченої, фіксація образів, що виникають у свідомості читача, за допомогою кольору, руху, форми, простору, перетворення їх на конкретно-сміслові стає можливим за допомогою використання інноваційних засобів. Художні зображення зберігаються на тривалий час у пам'яті завдяки асоціативним зв'язкам. Візуальне й логічне мислення, задіяні в ході аналізу твору, дають змогу читачеві заповнити проміжки, залишені письменником для осягнення віртуального світу художнього слова й спонукають до креативного мислення [4, с. 67]. Поєднання нестандартного мислення учнів із прагненням учителів надати простір для втілення ідей на уроках літератури дають змогу розкривати творчий потенціал кожного учня, стимулювати його до активної участі в освітньому процесі. Це, в свою чергу, сприяє формуванню глибокого розуміння літератури, вмінню аналізувати та інтерпретувати художні тексти, знаходити між ними зв'язки та відкривати нові, іноді неочевидні аспекти творів, що веде до розширення літературного горизонту і збагачення внутрішнього світу учнів. Усе це зумовлює потребу у виокремленні *інноваційних методів викладання української літератури*.

Запропонований аналіз наукової літератури дає підстави для ствердження, що творча особистість представляє собою індивіда з певним набором моральних, емоційних та вольових якостей, задатків, здібностей, талантів, спрямованих на творчу діяльність та новаторство.

Креативна особистість – це людина, здатна створювати щось нове з певною метою.

Інноваційні методи викладання української літератури. На першому етапі «Постановка проблеми» на сучасному уроці української мови та літератури одним з ефективних методів є залучення учнів до «творчої лабораторії» видатних письменників, а саме Лесі Українки, Т. Г. Шевченка, І. Я. Франка, В. С. Стефаника, В. А. Симоненка. Це може бути реалізовано на уроках літератури, коли вивчається творчість письменника, де зачитування або прослуховування аудіозаписів уривків твору та обговорення зацікавлюють учнів та стимулюють до подальшої роботи, та у вправах з української мови, де використовуються тексти для диктантів, переказів, аудіювання чи читання мовчки.

Доцільно проводити вправи із зіставленням уривків творів письменників для спонукання учнів до аналізу творчих підходів різних літературних митців.

Другий етап «Дослідницько-пошуковий» містить добір методів, проведення вправ на уроках української мови, спрямованих на розвиток образного мислення, художнього бачення світу, розширення словникового запасу та розуміння семантики слів.

На прикладі розглянутого підходу відзначаємо, що для формування креативної особистості на уроках української мови та літератури важливо використовувати різноманітні методи та прийоми, які сприяють розвитку творчого мислення учнів та збагаченню їхньої уяви.

Дієвим є використання проблемно-пошукових методів на першому етапі навчання, проблемні та дослідницькі методів – на другому етапі (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1

Методи та прийоми на уроках української мови

Методи	Прийоми, техніки
Дослідницькі	Гра-дослідження – цілеспрямована інтерактивна групова навчально-дослідницька діяльність, що ґрунтується на задалегідь спланованому моделюванні досліджуваних явищ, процесів та об'єктів, учасники спільно працюють над досягненням загальної мети та завдань. Сприяє розвитку швидкості реагування учнів у

	нестандартних ситуаціях, активному використанню логічного та креативного мислення.
Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності	Асоціативні ігри, вікторини, «Гра слів», «Доберіть слова», завдання-жарти
Практичні	Прийом редагування – заміна слів та виразів на синоніми, додавання нових слів та словосполучень, розробка власної інфографіки – учні отримують завдання створити інфографіку на задану тему (наприклад, види словосполучень, частини мови); «Лінгвістичний детектив» – створення мовних загадок або ребусів, які учні мають розгадати, аналізуючи орфографію, синтаксис тощо. Учні можуть також створювати власні загадки для своїх однокласників.
Творчі	Написання творчої роботи (художнього тексту) на задану або самостійно обрану тему, використання ІКТ для створення власного медіатексту.

Вправи для уроків з української мови для формування творчих здібностей учнів:

Мета 1. Розвиток лексичної гнучкості та словникового запасу:

- Вибір означуваного слова для поданого епітету.
- Вибір найбільш доречного варіанту слова.
- Запис якомога більшої кількості епітетів для слова або слів, що можуть вживатися з ним.

Мета 2. Розвиток синтаксичної гнучкості та структурування тексту:

- Об'єднання речень в одне або, навпаки, розчленування тексту на окремі частини та їх перебудову.
- Розширення тексту за допомогою займенників та прислівників з обмеженням на кількість речень.
- Перетворення простих речень на складні з різними видами зв'язку та визначення смислових відношень між їхніми частинами.

Мета 3. Розвиток уваги до деталей та точності викладу:

- Вставка пропущених слів в текст.
- Редагування тексту з помилками.
- Добір художніх засобів для текстів-описів.
- Створення тексту за ключовими словами.

На уроках української літератури творчі методи та прийоми – невід’ємні складові уроку як при вивченні нової теми, так і при повторі вивченого матеріалу. Науково-дослідницький метод, що використовується для аналізу різних мовних явищ на уроках, допомагає учням краще засвоювати навчальний матеріал та стимулює їхню творчість.

У процесі формування креативної особистості важливим елементом є використання завдань, що сприяють активізації пам’яті, розвитку уваги, вчать учнів самостійно оцінювати та встановлювати причинно-наслідкові зв’язки, мотивують до різних дій.

Таблиця 2

Методи та прийоми на уроках української літератури

Методи	Прийоми, техніки
Практичні	Інтерв’ю з письменником, аналітичне читання, літературний аналіз
Творчі	Сценічні імпровізації, авторські проєкти, перетворення літературного жанру, створення буктрейлерів, підкастів
Проблемні (за І. Лернер та М. Скаткіним)	Проблемний виклад, проблемний діалог, проблемний аналіз
Евристичні	Евристичне обговорення; групування кластерів – графічна організація матеріалу у вигляді логічної схеми, спрощує розуміння складних концепцій та допомагає візуально уявити мисленеві процеси, що відбуваються під час вивчення конкретної теми.

Для старших класів на уроках літератури ефективним є прийом «Інтерв’ю з письменником», який дає змогу учням розвивати навички мислення, висловлювання власних думок та ставлення доречних запитань.

«Перетворення літературного жанру» є ще одним важливим інструментом стимулювання творчого підходу учнів. Наприклад, він може бути використаний для перетворення загадки в казку, що розвиває творчість та уяву дітей. Авторські проєкти вимагають від учнів власної інтелектуальної активності, розвивають здатність школярів аргументовано висловлювати власні думки та досліджувати матеріал. У процесі такої діяльності учні навчаються планувати свою роботу, визначати проблеми, ініціювати пошук шляхів розв'язання, систематизувати отриману інформацію.

Вправи для уроків з української літератури:

Мета 1. Розвиток літературної творчості:

- Доповнення або відновлення віршованих рядків із поеми Шевченка «Катерина».
- Продовження художнього твору «Наймичка».
- Зміна закінчення художнього твору «Кавказ».
- Створення фанфіків.

Мета 2. Розвиток комунікативних навичок:

- Інтерв'ю з письменником (роль журналістів та письменника).

Мета 3. Поглиблення знань про літературні твори та їх авторів:

- Підготовка групового / індивідуального проєкту «Життєвий і творчий шлях Т. Г. Шевченка».
- Інсценізація уривку з поеми «Катерина» Т. Г. Шевченка.
- Визначення мовних особливостей різних рівнів (фонетичного, лексичного, синтаксичного) у поданому уривку з поеми «Сон» Т. Г. Шевченка.

Мета 4. Розвиток логічного мислення:

- Складання кросворду за твором «Сон».

Мета 5. Розвиток творчих здібностей

- Створення власного літературного твору (за мотивами поезій Т. Г. Шевченка).
- Переписування поеми «Катерина» з сучасної перспективи.
- Створення візуальної інтерпретації твору «Кавказ» (ілюстрація, колаж або цифрову картину).
- Літературний подкаст або відеоблог за поезією «Заповіт».

Окремим прийомом для стимулювання креативності є аналіз літературного твору. Пропонуємо систему запитань, які містять завдання різних рівнів – репродуктивного, частково-пошукового та творчого

характеру. Наведу приклад літературного аналізу поеми «Сон» Т. Г. Шевченка для учнів 11 класу:

Таблиця 3

Аналіз літературного твору

Рівень	Завдання
Репродуктивний	<ul style="list-style-type: none"> - Які основні теми ви можете виявити у творі «Сон»? Обґрунтуйте свою відповідь, наводячи приклади з тексту. - Чи можна вважати «Сон» актуальним для сучасного суспільства? Які моменти в творі найбільше це демонструють? - Оберіть опис одного персонажа, який, на вашу думку, найбільше спонукає до роздумів. Чому він вас зацікавив? - Як автор використовує персонажів для висвітлення основних ідей твору? Наведіть приклади, де персонажі символізують більш широкі концепції або ідеї.
Частково-пошуковий	<ul style="list-style-type: none"> - Які тропи (епітети, метафори, порівняння) ви знайшли у творі «Сон»? Як вони сприяють глибшому розумінню поеми? - Виберіть один епітет або метафору та запропонуйте альтернативне тлумачення. Як це змінює сприйняття твору? - Чи є у творі моменти, які нагадують вам про власний досвід або спостереження? Розкажіть про це. - Виберіть сцену з твору, яка вас найбільше вразила. Чи можете ви знайти паралелі між цією сценою та реальним життям?
Творчий	<ul style="list-style-type: none"> - Якби ви могли додати або змінити один епізод у творі, що б це було? Опишіть свій варіант та поясніть, як це вплине на загальну картину твору. - Спробуйте охарактеризувати основну ідею твору Т. Г. Шевченка, створивши кросворд, зашифруйте в ньому назву жанру поеми «Сон» - комедія. - Як, на вашу думку, «Сон» може надихнути на творчість? Чи є в ньому елементи, які спонукають до власних творчих пошуків?

- Як ви могли б використати ідеї або теми з твору «Сон» у власних креативних проєктах?
--

Літературно-творчі здібності – це здатність мислити в художніх категоріях; вміння конкретизувати та узагальнювати образи, розуміти метафоричну природу мови, асоціацій; глибоко розуміти різні художні структури, винаходи та форми мистецтва [1]. Рівень розвитку учнів залежить від індивідуальних особливостей, зовнішнього середовища та ефективної організації їх діяльності у сфері пізнання та творчості. Систематизація та критичний перегляд наукових досліджень дають змогу підсумувати, що творчі здібності вважаються синтезом характеристик та індивідуальних особливостей особистості, які визначають характер її діяльності, проявляються в ній та сприяють досягненню позитивних результатів.

В результаті теоретичного аналізу можна стверджувати, що творчі навчальні завдання – це різні за змістом, формою та обсягом види самостійної роботи в навчальному процесі. Ці завдання виконуються під спостереженням вчителя та передбачають застосування знань та навичок учнів у нових або нетипових обставинах.

Для досягнення більшої ефективності у використанні цієї системи важливо включати методи евристичних обговорень, аналітичного читання та дослідницьких задач. Важливим є поєднання різних методів та підходів у навчальному процесі.

У творчому підході до формування креативної особистості необхідним є застосування завдань, в яких учні зможуть самовиразитись та показати свою особисту думку. Вчитель має організувати таку атмосферу та наводити школярів у потрібне русло. Такий метод сприяє розвитку креативних здібностей учнів та відкриває їм шлях до творчості.

У сучасній педагогічній практиці творчий підхід вчителя до формування уроку визначається переважно через створення оригінального продукту навчання. Застосування готових методичних розробок не завжди враховує особистісні та навчальні особливості вчителя та учнів конкретного класу. Хоча вивчення методичних матеріалів та посібників необхідне для засвоєння певної інформації чи концепції, проте сам учитель є майстром свого уроку. Важливою передумовою для педагога є розуміння принципів дидактики та їх використання при плануванні мети уроку, виборі матеріалу, методів, форм та засобів навчання.

При створенні уроку важливо враховувати різноманітність типів уроків, що існують. Досить поширеними є комбіновані уроки, але наявні інші форми, що відображають різні способи організації навчальної діяльності учнів. Серед них можна виокремити такі типи уроків, як урок-інтерв'ю, проєктний урок, урок-інтерактив, урок-дослідження тощо.

Технологічний процес підготовки сучасного уроку базується на тих самих основних етапах, що й у плануванні традиційного уроку. Проте сучасний вчитель повинен на кожному етапі критично оцінювати вибір форм, методів роботи, змісту та організації діяльності учнів. Урок повинен бути логічною одиницею теми або розділу, а його зміст повинен мати завершений характер, відображаючи внутрішній зв'язок між частинами та логічну послідовність діяльності вчителя та учнів.

Основними принципами сучасного уроку повинні бути глибока теоретична підготовка, розгорнутий зміст, встановлення зв'язків між минулим та майбутнім матеріалом, структурування навчального матеріалу за ступенем його важливості, акцент на практичних аспектах навчання, особистісно орієнтований та гуманістичний підхід, використання компетентнісного та діяльнісного підходів, а також застосування сучасних педагогічних технологій [3, с. 124].

У плануванні навчального процесу необхідно, щоб вчитель враховував чергування різних видів діяльності, які пропонує учням, для забезпечення динамічності, насиченості та активності процесу навчання. Живий процес пізнання та творче осмислення навчального матеріалу є ключовими аспектами у проведенні уроку. Доцільно створити такі умови, де нові знання та методи діяльності відкриваються учням через дискусії, розгляд різних варіантів правильних рішень та встановлення взаємозв'язків та залежностей.

Окрім того, творчий підхід до планування підбиття підсумків та рефлексії на завершальних етапах уроку має велике значення для психологічного розвитку. Контрольна функція не має бути самоціллю, а є засобом постійного зворотного зв'язку між вчителем та учнем в сучасному освітньому процесі.

Всі учні мають природні творчі здібності, а завданням вчителя є виявлення цих здібностей та їх подальший розвиток. Використання дослідницьких, творчих методів і прийомів на уроках української мови та літератури сприяє формуванню креативної особистості учнів, розвитку їх творчого потенціалу.

Через аналіз літературних творів, застосування інтерактивних форм роботи, а саме рольових ігор, дискусій та проектної діяльності вдається створити умови для розвитку образного мислення, емоційного відгуку та креативних навичок учнів. Вчитель у цьому процесі відіграє роль каталізатора творчих пошуків учнів, наставника та мотиватора, що забезпечує індивідуальний підхід та сприяє формуванню в учнів власної креативної ідентичності.

Висновки і перспективи дослідження. Стаття підкреслює критичне значення формування креативної особистості через вивчення української мови та літератури, вважаючи це ключовим аспектом розвитку учнів. Креативність виступає як фундаментальний елемент, що забезпечує інтелектуальний розвиток та готовність до життя в динамічному світі.

Вчитель відіграє центральну роль у процесі формування креативності, діючи як наставник та мотиватор. Індивідуальний підхід до кожного учня, заохочення до творчості, критичного аналізу та самостійності в мисленні є ключовими для розвитку креативних здібностей.

Наголошено на необхідності інтеграції сучасних освітніх технік у традиційне навчання для формування знань та навичок, необхідних у сучасному світі, що розвивають образне мислення, емоційний відгук та креативні навички учнів.

Таким чином, викладання української мови та літератури через призму формування креативної особистості стає не лише академічним завданням, а й важливою складовою розвитку сучасної освіти, що відповідає викликам часу та потребам розвитку кожної творчої особистості.

Перспективи майбутніх досліджень у сфері формування креативної особистості через навчання української мови та літератури залучають інноваційні методики та інструменти. Одним із ключових напрямків є дослідження ефективності використання цифрових технологій у навчальному процесі. Це включає аналіз впливу мультимедійних засобів, інтерактивних платформ та соціальних мереж на розвиток креативності учнів, що дозволить вчителям ефективніше втілювати новітні освітні стратегії.

Важливою є міжпредметна інтеграція, яка відкриває простір для розвитку креативного мислення шляхом поєднання української мови та літератури з іншими предметами – мистецтво, історія та соціальні науки.

Це сприятиме формуванню багатогранних знань та розвитку універсальних навичок творчого мислення.

Дослідження впливу зовнішнього середовища, включаючи сім'ю, медіа та соціокультурні фактори на формування креативної особистості учнів може виявити нові шляхи підтримки та розвитку творчих здібностей поза межами навчального закладу.

Аналіз потреб у підготовці вчителів до реалізації креативних підходів у навчанні є важливим для забезпечення якості освітнього процесу. Вчителі повинні володіти глибокими знаннями предмету, вміти стимулювати творче мислення та самовираження своїх учнів, що вимагає від них розвитку власних креативних здібностей та вміння застосовувати інноваційні методики навчання.

Таким чином, подальші дослідження в цій галузі мають на меті підвищити ефективність навчального процесу та сприяти створенню освітнього середовища, що відкриває широкі можливості для розвитку кожної творчої особистості.

Література

1. Бондаренко Ю. І. Розвиток літературно-творчих здібностей школярів на основі жанрового та структурно-стильового шляхів аналізу. *Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія*. 2023. Вип. 2. С. 44–49.
2. Волощук І. С. Науково-педагогічні основи формування творчої особистості: посіб. К. : Педагогічна думка, 1998. 160 с.
3. Ключова Т. М. Творчий підхід учителя до створення сучасного уроку. *Таврійський вісник освіти*. 2015. № 2(50). Частина II. С. 122–129.
4. Назаренко Л. А. Формування предметної літературної компетентності старшокласників засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (укр. літ.) / Л. А. Назаренко ; М-во освіти і науки України, Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. Миколаїв, 2015. 311 с.
5. Романовська Д. Д. Регуляція творчої діяльності учня: створення адекватних умов для розвитку творчої особистості. *Психолог*. 2006. № 11. С.11–15.
6. Сисоєва С. О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: [монографія]. Київ : Поліграфкнига, 1996. 406 с.
7. Guilford J. P. Creativity. *American Psychologist*. 1950. No. 5. pp. 444–454.